Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul central (jud. S.Lazări)
Dosarul nr.2r-435/24 (nr. 2-23147080-03-2r-18122024)

CURTEA DE APEL NORD
Colegiul civil şi de contencios administrativ
D E CI Z I E

24 martie 2025 **mun.Bălţi**

Instanța compusă din:
Președintele completului, judecător **Elena Grumeza**
Judecătorii **Stanislav Grosu, Ivan Parii**

examinând, fără citarea părților, recursul declarat de avocatul Lazăr Vitalii în interesele recurentei Kuzyshyn Svetlana,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Kuzyshyn Svetlana către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii, intervenient accesoriu notarul Romanescu Mihai privind constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității testamentului și cererea intervenientului principal Popușoi Larisa către Popușoi Vladimir, Kuzyshyn Svetlana, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii,

împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul central din 29 aprilie 2024, -

c o n s t a t ă :

Poziția părții:

La 17.10.2024 Kuzyshyn Svetlana s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Rusui Valentina, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Orhei sediul central din 14.11.2023 s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Popușoi Larisa.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 14.11.2023 s-a admis renunțul reclamantei Kuzyshyn Svetlana, reprezentată de avocatul Vitalii Lazăr în partea pretențiilor formulate către Rusu Valentina, s-a încetat procesul în partea pretențiilor formulate către Rusu Valentina.

La 21.12.2023 Popușoi Larisa a depus în cadrul aceluiași dosar cerere de chemare în judecată către Popușoi Vladimir, Kuzyshyn Svetlana, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Orhei sediul central din 23.01.2024 s-a atras în proces în calitate de intervenient principal Popușoi Larisa.

La 06.03.2024 Kuzyshyn Svetlana a depus cerere de completare a cererii de chemare în judecată către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii și locul ei de deschidere, declararea nulității testamentului.

În motivarea cererii inițiale și cererii de concretizare Kuzyshyn Svetlana a indicat că dânsa este fiica defuncților ***** decedat la ***** și *****, decedată la *****. În urma deceselor părinților, testament a lăsat mama- *****, autentificat de primarul satului Sîrcova, la 25 august 1995, tastând averea copiilor Bobescu (actual Kuzyshyn) Svetlana și lui Popușoi Iurie.

Din potențialii succesori ai averii, dânsa are următorii frați și surori: Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii și Popușoi Grigorii.

Pe parcursul vieții defuncții/soții Popușoi au acumulat mai multe terenuri agricole, precum și casa de locuit cu terenul aferent situate în satul Sîrcova, raionul Rezina.

Remarcă reclamanta, că după decesul tatălui, niciunul din copii nu au depus declarație notarială, întru intrarea în posesie a masei succesorale. Însă în casa de locuit a rămas Kuzyshyn Svetlana, care avea grijă de mama bolnavă, care fiind ulterior mobilizată la pat, dânsa a continuat să aibă grijă de acesta, procurându-i și medicamente. De asemenea, a administrat și intrat în posesia terenurilor agricole, precum și a casei de locuit, prin faptul că îngrijea și achita serviciile. Mai susține reclamanta Kuzyshyn Svetlana că a contribuit la cheltuielile pentru înmormântarea ambilor părinți.

Referitor la terenurile agricole, reclamanta a specificat că acestea au fost date în arendă de către mama sa, ulterior, după deces, ea a permis prelungirea arendei trenurilor. La scurt timp după decesul mamei, o nepoată de pe linia surorii Liubovi, pe nume Larisa Popușoi, neavând unde locui, Kuzyshyn Svetlana, i-a permis să locuiască în casă și să aibă grijă, reclamanta fiind nevoită să plece peste hotarele țării pentru a se întreține, acesta întreținea financiar nepoata Larisa.

Cu referință la testamentul pretins de intervenientul principal Popușoi Larisa, declară că testamentul nr.3201 din 26.07.1999, întocmit pe numele ***** Popușoi Larisa nu a fost semnat de ***** (*****), ultima din cauza bolii de care suferea nu avea posibilitatea fizică să semneze, fiind țintuită la pat; pretinde că testamentul a fost semnat de o persoană fără discernământ.

La 12.03.2024 avocatul Lefter Stela în interesele intervenientului principal Popușoi Larisa a înaintat cerere privind excepția de tardivitate în partea pretenției, privind declararea nulității testamentului nr.3201 din 26.07.1999.

În motivarea cererii privind invocarea excepției de tardivitate a indicat că potrivit art.1475 Cod Civil (redacția veche), acțiunea privind declararea nulității testamentului poate fi intentată în termen de un an de la data deschiderii succesiunii. Art.1440 Cod Civil (redacția veche), succesiunea se deschide în urma decesului persoanei sau de la data declarării morții ei. Momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei. Decesul lui ***** (***** a survenit la *****, astfel termenul de înaintare a cerinței de anulare a testamentului a expirat la 12.04.2001.

Poziţia instanţei:

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 29.04.2024 s-a admis cererea privind invocarea excepției de tardivitate, invocată de către avocatul Stela Lefter, în interesele intervenientului principal Popușoi Larisa. S-a respins, ca fiind depusă tardivă, acțiunea în partea pretenției reclamantei Kuzishyn Svetlana privind declararea nulității testamentului nr.3201 din 26.07.1999.

Solicitarea recurentului:

La 14.05.2024 avocatul Lazăr Vitalii în interesele recurentei Kuzyshyn Svetlana a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Judecătoriei Orhei sediul central din 29.04.2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii.

Argumentele părţilor:

În motivarea recursului a invocat că instanța incorect a respins ca tardivă pretenția privind nulitatea testamentului, instanța incorect a stabilit că reclamanta Kuzyshyn Svetlana a cunoscut despre testament la data de *****, data decesului. Despre testament reclamanta a cunoscut odată cu prezentarea acestuia în copie la cererea de intervenire în proces a lui Popuşoi Larisa, la data de 23.01.2024, când a fost acceptată prin încheiere de către instanţă. Respectiv, termenul urmează să curgă de la această dată, temeiurile de nulitate sunt cele prevăzute de Codul Civil din 1964, însă termenul a început curge conform Codului Civil nou, instanța incorect a aplicat Codul Civil din 1964 în partea prescripției; instanța nu a aplicat art.7 Codul Civil din 2002.

Astfel termenul de prescripție în cazul nulităţii testamentului curge nu din momentul decesului, dar din momentul când a aflat despre testament, iar despre testament s-a aflat în şedința de judecată.

Acte de procedură:

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 07.08.2024 cauza civilă s-a transmis pentru examinare după competență Curții de Apel Bălți.

Aprecierea instanţei de recurs:

Analizând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanţii la proces şi a materialelor din dosar, Colegiul consideră necesar de a respinge recursul din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art.424 alin.(1) Codul de procedură civilă, curțile de apel examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de judecătorii.

Potrivit dispozițiilor art.426 alin.(3) CPC, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Articolul 186[1] alin.3 Codul de procedură civilă prevede că dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

Articolul 425 Cod procedură civilă prevede că termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de recurs reține că încheierea contestată emisă la 29.04.2024 a fost comunicată reprezentantului recurentei prin intermediul poștei electronice la 08.05.2024. Recursul a fost declarat prin poșta electronică la 14.05.2024, ceea ce confirmă respectarea termenului de contestare, prevăzut de art.425 Cod procedură civilă.

Potrivit art.427 lit.a) Cod procedură civilă, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept: să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art.186[1] alin.4 lit.a) Codul de procedură civilă, instanţa de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin.(3), este în drept: a) să respingă recursul şi să menţină încheierea.

Probatoriul cauzei atestă faptul că părinții recurentei Kuzyshyn (Popușoi) Svetlana sunt *****și *****. *****a decedat la ***** iar la ***** a decedat *****/f.d.16,17/.

Prin hotărârea Judecătoriei Rezina nr.2-587/2016 din 13.10.2016 s-a admis cerera înaintată de petiționata Gavriliuc Liubovi, s-a constatat faptul cu valoare juridică că ***** și *****născută la ***** în ***** este una și aceiași persoană, este mama cet. Gavriliuc Liubovi, a.n.*****, și a fraților ultimei: Popușoi Vladimir, născut la *****, Popușoi Grigorii, născut la *****, Popușoi Valentina, născută la *****, Popușoi (Kuzyshyn) Svetlana, născută la *****. Oficiul Stae civilă Rezina va efectua rectificări la prenumele mamei din ”*****” în ”*****” în actele de stare civilă: de căsătorie, de naștere a copiilor, de deces /f.d.18/.

La materialele cauzei este anexat testamentul nr.1 din 28.08.1995 , întocmit de primarul comunei Sîrcova raionul Rezina, potrivit căruia ***** testează toată averea copiilor săi Bobescu Svetlana și Popușoi Iurie în cote egale /f.d.19/.

Totodată, la cererea de chemare în judecată depusă de Popușoi Larisa este anexat testamentul nr.3201 din 26.07.1999, autentificat de notarul Romanescu Mihai la

domiciliul testatorului, potrivit căruia ********** testează toată averea care îi va aparține la data decesului ***** Popușoi Larisa./f.d.72/.

La 17.10.2024 Kuzyshyn Svetlana s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Rusui Valentina, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Orhei sediul central din 14.11.2023 s-a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Popușoi Larisa.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 14.11.2023 s-a admis renunțul reclamantei Kuzyshyn Svetlana, reprezentată de avocatul Vitalii Lazăr în partea pretențiilor formulate către Rusu Valentina, s-a încetat procesul în partea pretențiilor formulate către Rusu Valentina.

La 21.12.2023 Popușoi Larisa a depus în cadrul aceluiași dosar cerere de chemare în judecată către Popușoi Vladimir, Kuzyshyn Svetlana, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul lui *****(*****).

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Orhei sediul central din 23.01.2024 s-a atras în proces în calitate de intervenient principal Popușoi Larisa.

La 06.03.2024 Kuzyshyn Svetlana a depus cerere de completare a cererii de chemare în judecată către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii după decesul părinților și locul ei de deschidere, declararea nulității testamentului nr. 3201 din 26.07.1999, întocmit de către ***** (*****) pe numele ***** Popușoi Larisa, invocând că a fost întocmit de o persoană fără discernământ, din cauza bolii grave, drept temei invocă art.58 Cod civil , redacția a.1964.

La 12.03.2024 avocatul Lefter Stela în interesele intervenientului principal Popușoi Larisa a înaintat cerere privind excepția de tardivitate în partea pretenției, privind declararea nulității testamentului nr.3201 din 26.07.1999.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 29.04.2024 s-a admis cererea privind invocarea excepției de tardivitate, invocată de către avocatul Stela Lefter, în interesele intervenientului principal Popușoi Larisa. S-a respins, ca fiind depusă tardivă, acțiunea în partea pretenției reclamantei Kuzishyn Svetlana privind declararea nulității testamentului nr.3201 din 26.07.1999.

În argumentarea soluției instanța de prim nivel a concluzionat că testamentul din nr.3201 din 26.07.1999 urma a fi contestat în interiorul termenului de pescripție de 3 ani, care a expirat la 12.04.2003.

La 14.05.2024 avocatul Lazăr Vitalii în interesele recurentei Kuzyshyn Svetlana a declarat recurs împotriva încheierii Judecătoriei Judecătoriei Orhei sediul central din 29.04.2024, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii.

Completul de judecată consideră întemeiată încheierea primei instanțe din considerentele ce urmează.

Examinând recursul potrivit Secţiunii 1 Cod procedură civilă , instanţa de recurs nu se va implica în esenţa fondului litigiului judecat de prima instanţă, ci va verifica în exclusivitate respectarea normelor procesuale la emiterea încheierii atacate.

În conformitate cu prevederile art.166 alin.(l) Cod de procedură civilă, oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenţei sau inexistenţei unui drept trebuie să depună în instanţa competentă o cerere de chemare în judecată.

Articolul 186[1]. Excepţia de tardivitate

(1) Cererile depuse în instanţa de judecată peste termenul de prescripţie extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripţia, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanţa de judecată a excepţiei de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripţie sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepţiei, instanţa de judecată examinează excepţia de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

(2) Excepţia de tardivitate şi, după caz, repunerea în termen se soluţionează în şedinţă de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanţilor citaţi legal nu împiedică examinarea cererilor.

În conformitate cu dispoziţiile art.185 alin.1 lit.n) Cod de procedură civilă, judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplineşte următoarele acte: la cerere, soluţionează excepţia de tardivitate a pretenţiilor.

Colegiul civil notează că prescripţia extinctivă ca termen juridico-civil se răsfrânge asupra posibilităţii apărute la persoană (fizică sau juridică) de a-şi apăra dreptul încălcat pe calea acţiunii civile. Prescripţia extinctivă este termenul, la expirarea căruia în cazul în care acţiunea n-a fost înaintată, se stinge dreptul civil, apărut în urma delictului civil, la admiterea acţiunii.

Instanța de recurs reiterează că testatorul ********** (*****) a decedat la *****, iar testamentul contestat a fost întocmit la 26.07.1999, din aceste considerente speței sunt aplicabile dispozițiile Codului civil în redacția anului 1964.

Articolul 43 Cod civil, în redacția a.1964 statuiază că se consideră convenţii actele săvîrşite de cetăţeni sau organizaţii în scopul de a naşte, modifica sau stinge drepturi sau obligaţii civile. Convenţiile pot fi unilaterale şi bilaterale sau multilaterale (contracte).

Potrivit art.58 Cod civil, în redacția a.1964, convenţia încheiată de un cetăţean care, deşi are capacitatea de exerciţiu, se află în momentul încheierii ei într-o stare ce nu-i permite să înţeleagă însemnătatea faptelor sale sau să le dirijeze, poate fi declarată nulă de către instanţa judecătorească în urma unei acţiuni a acestui cetăţean.

Conform art.74 Cod civil, în redacția a.1964, termenul general pentru apărarea printr-o acţiune a drepturilor încălcate ale unei persoane (prescripţia) este de trei ani, iar în litigiile dintre organizaţiile de stat, colhozuri şi alte organizaţii cooperatiste şi celelalte organizaţii obşteşti – de un an.

Potrivit art.86 Cod civil, în redacția a.1964, prescripţia nu se aplică:

1) cererilor ce decurg din încălcarea drepturilor personale nepatrimoniale, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege;

2) cererilor organizaţiilor de stat privitoare la restituirea bunurilor de stat, care se află în posesiunea nelegitimă a colhozurilor şi a altor organizaţii cooperatiste, celorlalte organizaţii obşteşti sau a cetăţenilor;

3) cererilor depunătorilor privitoare la eliberarea sumelor depuse la casele de economii din muncă ale statului şi la Banca de Stat a Uniunii RSS;

4) altor cereri – în cazurile, stabilite de legislaţia Uniunii RSS.

Conform art.561 Cod civil, în redacția a.1964, succesiunea se înfăptuieşte în virtutea legii (succesiune legală) şi prin testament (succesiune testamentară).

Articolul 562 Cod civil, în redacția a.1964, data deschiderii succesiunii este ziua morţii celui ce a lăsat moştenirea, iar în caz de declarare a morţii lui – ziua arătată în partea a treia a articolului 21 din prezentul Cod.

Potrivit art.568 Cod civil, în redacția a.1964, orice cetăţan poate lăsa prin testament toate bunurile sale sau o parte din ele (inclusiv mobilierul obişnuit din casă şi obiectele de uz casnic) uneia sau mai multor persoane, atît celor care fac parte, cît şi celor care nu fac parte din cercul moştenitorilor legali, precum şi statului sau diferitelor organizaţii de stat, cooperatiste şi obşteşti.

Conform art.575 Cod civil, în redacția a.1964, testamentul trebuie să fie întocmit în formă scrisă, cu indicarea locului şi datei întocmirii lui, să fie semnat cu mîna proprie a testatorului şi autentificat pe cale notarială.

Articolul 577 Cod civil, în redacția a.1964 statuiază că dacă testatorul, din cauza unor defecte fizice, a unei boli sau alte motive, nu poate semna cu propria-i mîină testamentul, atunci la rugămintea lui îl poate semna pentru dînsul, în prezenţa notarului sau a unei alte persoane cu funcţii de răspundere, care are dreptul de a autentifica

testamentul (articolul 576 din prezentul Cod) şi a cel puţin doi martori, un alt cetăţean cu capacitate de exerciţiu, nefiind moştenitor testamentar, indicîndu-se cauzele, în virtutea cărora testatorul nu a putut să semneze cu propria-i mîină testamentul. Odată cu aceasta martorii sînt, de asemenea, obligaţi să-şi pună semnătura pe testament.

În contextul normelor precitate, instanța de recurs denotă faptul, că Cod civil, în redacția a.1964, recunoaște dreptul moștenitorilor de a contesta convențiile prevăzute la art.58, dar în termenul general de prescripție de 3 ani, acestea nefiind imprescriptibile.

Articolul 79 Cod civil în redacția an.1964 stipulează că prescripţia începe să curgă din ziua în care s-a născut dreptul la acţiune; dreptul la acţiune se naşte din ziua cînd persoana a aflat sau trebuia să afle, că i-a fost încălcat un drept.

Reprezentantul recurentei consideră neîntemeiat argumentul instanței de judecată că recurenta ar fi cunoscut despre testamentul nr.3201 din 26.07.1999 la momentul decesului testatorului *****(*****) – ***** și susține că dânsa a aflat despre testament la 23.01.2024, când la cererea lui Popușoi Larisa de intervenire în proces a fost anexată copia testamentului respectiv.

Argumentul dat se respinge ca neîntemeiat, or, Kuzyshyn Svetlana a cunoscut că Popușoi Larisa, până la decesul testatorului, cât și după aceasta până în prezent locuiește în gospodăria testatorului *****, ceea ce exclude faptul că dânsa nu a cunoscut despre testamentul contestat și temeiul locuirii ultimei în imobil și efectuarea renovărilor la acesta. Faptul dat se confirmă și prin referințele pârâților Popușoi Grigore și Popușoi Iurii- frații recurentei Kuzyshyn Svetlana. Astfel, termenul de prescripție pentru contestarea testamentului nr.3201 din 26.07.1999 a expirat la 12.04.2003, pe când pretenția a fost înaintată în instanța de judecată la 06.03.2024, ceea ce indică la omiterea termenului de prescripție.

Distinct de cele enunțate, completul de judecată conchide de a respinge recursul declarat de avocatul Lazăr Vitalii în interesele recurentei Kuzyshyn Svetlana și a menține încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 29 aprilie 2024.

Conform art.428 alin.1 Cod de procedură civilă, decizia instanţei de recurs emisă după examinarea recursului împotriva încheierii rămîne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se plasează pe pagina web a instanţei la data emiterii.

Conducându-se de dispoziţiile art.427 lit.a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Nord ,-

decide :

Respinge recursul declarat de avocatul Lazăr Vitalii în interesele recurentei Kuzyshyn Svetlana.

Menține încheierea Judecătoriei Orhei sediul central din 29 aprilie 2024, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Kuzyshyn Svetlana către Serviciul Fiscal de Stat, Popușoi Vladimir, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii, intervenient accesoriu notarul Romanescu Mihai privind constatarea faptului acceptării succesiunii, declararea nulității testamentului și cererea intervenientului principal Popușoi Larisa către Popușoi Vladimir, Kuzyshyn Svetlana, Gavriliuc Liubovi, Popușoi Iurii, Popușoi Grigorii privind constatarea faptului acceptării succesiunii.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecător: **Elena Grumeza**

Judecătorii: **Stanislav Grosu** **Ivan Parii**